

ਖੁਲਾਸਾ ਖੁਤਬਾ ਜੁਮਆ 18.10.2019

ਵੱਲੋਂ : ਨਜ਼ਾਰਤ ਨਸ਼ਰੋ ਇਸ਼ਾਅਤ ਕਾਦੀਆਂ

ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੱਦ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਮਹਾਨ ਮਰਤਬਾ ਰਖੱਣ ਵਾਲੇ ਸਹਾਬਾ ਕਰਾਮ ਰਿਜ਼ਵਾਨੁਲੱਹ ਅਲੈਹਿਮ ਅਜਮਾਈਨ ਦੇ ਸਦਗੁਣਾ ਦਾ ਇਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ

ਸਯੱਦਨਾ ਹਜ਼ਰਤ ਅਮੀਰੁਲ ਮੋਮਿਨੀਨ ਖਲੀਫ਼ਾਤੁਲ ਮਸੀਹ ਖ਼ਾਮਿਸ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਦੇ ਜੁਮਏ ਦੇ ਖੁਤਬੇ ਦਾ ਸਾਰ ਜੋ ਆਪ ਜੀ ਨੇ 18 ਅਕਤੂਬਰ 2019 ਈ. ਨੂੰ ਗੇਸਨ, ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਦਿਤਾ

ਤਸੱਹੁਦ, ਤਉਜ਼ ਅਤੇ ਸੂਰਤ ਫ਼ਾਤਿਹਾ ਦੀ ਤਲਾਵਤ ਦੇ ਬਾਦ ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਅਯੱਦਾਹੁਲੱਹ ਤਆਲਾ ਬਿ ਨਸਰਿਹਿਲ ਅਜ਼ੀਜ਼ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਬਦਰੀ ਸਹਾਬਾ ਦਾ ਜੋ ਜ਼ਿਕਰ ਮੈਂ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੋ ਮੈਂ ਵਰਨਣ ਕਰਾਂਗਾ । ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਬਿਨ ਅਦੀ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਕੁਝ ਵਰਨਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ । ਉਹਨਾ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮੇਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਓ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹ ਸਲਾਮ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾ ਵੀ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਇਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਵਾਅਲੈਕੁਮ ਸਲਾਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸਹਾਬਾ ਨਾਲ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ।

ਇਕ ਰਿਵਾਇਤ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਬਿਨ ਅਦੀ ਦੇ ਕੈਦ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵੀ ਹੈ ਹਜ਼ੀਰ ਬਿਨ ਅਬੂ ਇਹਾਬ ਜਿਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਬਿਨ ਅਦੀ ਕੈਦ ਸਨ, ਉਸ ਦੀ ਅਜ਼ਾਦ ਕੀਤੀ ਲੌਂਡੀ ਮੁਆਵੀਆਹ ਜੋ ਬਾਦ ਵਿੱਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਈ ਸਨ, ਦੱਸਿਆ ਕਰਦੀ ਸਨ ਕਿ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ ਮੈਂ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ । ਮੈਂ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੀਆ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਖਿਆ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਜੰਜੀਰਾਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਧਰਤੀ ਉੱਪਰ ਖਾਣ ਲਈ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦਾ ਇਕ ਦਾਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਿਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦਾ ਗੁਛਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹ ਖਾ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਰੱਬ ਦੇ ਰਿਜ਼ਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ । ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਤਹਜ਼ੁਦ ਵੇਲੇ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਇਸਤਰੀਆਂ ਉਹ ਸੁਣਕੇ ਰੋਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਉੱਪਰ ਰਹਿਮ ਆਉਂਦਾ । ਉਹਨ ਦਸੱਦੀ ਹਨ ਕਿ

ਇਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ, ਹੇ, ਖ਼ਬੀਬ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ। ਇਕ ਵਾਰ ਖ਼ਬੀਬ ਨੇ ਮੈਂਨੂੰ ਕਿਹਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸਤਰਾ ਭੇਜ ਦਿਓ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰ ਲਵਾਂ। ਉਹ ਦਸੱਦੀ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੇਟੇ ਅਬੂਹਸਨ ਦੇ ਹੱਥ ਉਸਤਰਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜੱਦ ਬਚਾ ਚਲਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ ਕਿ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਬੇਟਾ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਸਤਰਾ ਵੀ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਹ ਬਦਲਾ ਲੈ ਲਏਗਾ। ਇਹ ਮੈਂ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਦੇ ਉਸਤਰਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਹਾਸੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੂੰ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦੁਰ ਹੈਂ। ਕੀ ਤੇਰੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਗ਼ਦਾਰੀ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸਤਰਾ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜੱਦਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਕਤਲ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਵੀ ਕਰ ਚੁਕੇ ਹੋ। ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਆਵੀਆ ਬਿਆਨ ਕਰਦੀ ਹਨ ਕਿ ਖ਼ਬੀਬ ਦੀਆਂ ਇਹ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਹੇ ਖ਼ਬੀਬ ਮੈਂ ਰੱਬ ਦੀ ਅਮਾਨ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਥੋਂ ਬੇਖ਼ੌਫ਼ ਰਹੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਅਬੂਦ (ਪੂਜਕ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਬੱਚੇ ਦੇ ਹੱਥ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਉਸਤਰਾ ਭਿਜਵਾਇਆ। ਮੈਂ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭਿਜਵਾਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਓ। ਹਜ਼ਰਤ ਖ਼ਬੀਬ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਾਂ, ਅਸੀਂ ਅਪਣੇ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਗ਼ਦਾਰੀ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਉਹ ਦਸੱਦੀ ਹਨ ਕਿ ਫਿਰ ਮੈਂ ਖ਼ਬੀਬ ਨੂੰ ਖ਼ਬਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਲੋਕ ਕੱਲ ਸਵੇਰੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕਢਕੇ ਬਾਹਰ ਕਤਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲੋਕ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਜੰਜੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਕੜੇ ਹੋਏ ਤਨਈਮ ਲੈ ਗਏ ਜੋ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਮਦੀਨੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਤਿੰਨ ਮੀਲ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇਕ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ਬੀਬ ਦੇ ਕਤਲ ਦਾ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੱਚੇ, ਇਸਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਕੇ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਮੱਕੇ ਵਿੱਚ ਨ ਰਿਹਾ।

ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਸਲਿਹ ਮੋਉਦ ਰਜ਼ੀ ਅਲੱਹ ਅਨਹੁ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤਮਾਸ਼ਾ ਦੇਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਯਾਨ ਮੱਕੇ ਦਾ ਰਈਸ ਵੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜ਼ੈਦ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਮੁਹੱਦ (ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ) ਤੁਹਾਡੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਹੋਵੋ। ਜ਼ੈਦ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਯਾਨ ! ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਰੱਬ ਦੀ ਸਹੁੰ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਰਨਾ ਉਸ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਹੈ ਕਿ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦੀਨੇ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਢਾ ਵੀ ਚੁੱਭੇ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਫ਼ਿਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾ ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਯਾਨ ਵੀ ਨ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਚੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਜ਼ੈਦ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਝੱਟ ਹੀ ਦੱਬੀ ਅਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ ਕਿ ਰੱਬ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੁਹੱਦ ਦੇ ਸਾਥੀ ਮੁਹੱਦ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਐਨ੍ਹਾ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਅਬੀ ਸਲੂਲ ਹਨ ਅਗਲੇ ਸਹਾਬੀ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਅੰਸਾਰ ਦੇ ਕਬੀਲੇ ਖ਼ਜ਼ਰਜ ਦੀ ਸ਼ਾਖਾ ਬਨੂ ਔਫ਼ ਨਾਲ ਸੀ। ਇਹ ਮੁਨਸਾਫ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਅਬੀ ਬਿਨ ਸਲੂਲ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਜਾਨ ਨਿਛਾਵਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੇਕ ਤੇ ਫ਼ਿਦਾਈ ਸਹਾਬੀ ਸਨ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਦਾ ਨਾਂ ਜਹਾਲਤ ਸਮੇਂ ਖ਼ਬਾਬ ਸੀ। ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਆਪਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲਕੇ ਅਬਦੁਲੱਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਖ਼ਬਾਬ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਇਸਲਾਮ ਲਿਆਏ ਅਤੇ ਇਹਨਾ ਦਾ ਇਸਲਾਮ ਬਹੁਤ ਚੰਗਾ ਸੀ,

ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਜੱਸ ਵਾਲੇ ਸਹਾਬੀ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਨਾਲ ਬਦਰ, ਉਹਦ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾ ਸਾਰੀਆਂ ਜੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਮਾਲ ਹੋਏ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਲਿਖਣਾ ਪੜ੍ਹਨਾ ਵੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਆਇਸ਼ਾ ਨੇ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਤੋਂ ਹਦੀਸਾਂ ਦੀ ਰਿਵਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਨੂੰ ਕਾਤਬੇ ਵਹੀ (ਇਲਾਹੀ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਾਲਾ) ਹੋਣ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀ । ਇਕ ਰਿਵਾਇਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਦੇ ਦੋ ਦੰਦ ਟੁੱਟ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਦੰਦ ਲਗਵਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਸੀ ।

ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਯਾਨ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਨੂੰ ਚੈਲੰਜ ਦਿਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਦਰ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਂਗੇ ਅਤੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਆਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਇਸ ਚੈਲੰਜ ਨੂੰ ਕੁਬੂਲ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ । ਇਸ ਲਈ ਦੂਜੇ ਸਾਲ ਸ਼ਵਾਲ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਡੇਢ ਹਜ਼ਾਰ ਸਹਾਬਾ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਮਦੀਨੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸਨ । ਦੂਜੇ ਪਾਸਿਓਂ ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਯਾਨ ਬਿਨ ਹਰਬ ਵੀ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਕੁਰੈਸ਼ ਦਾ ਲਸ਼ਕਰ ਲੈਕੇ ਮੱਕਿਓਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਪਰ ਐਨ੍ਹੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਵੀ ਉਸਦਾ ਮਨ ਡਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਨ ਹੋਵੇ । ਇਉਂ ਉਸਨੇ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮਦੀਨੇ ਭੇਜਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਵਿੱਚ ਕੁਰੈਸ਼ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਤਿਆਰੀ ਦੇ ਝੂਠੇ ਕਿੱਸੇ ਸੁਣਾਕੇ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਈ ਕਮਜ਼ੋਰ ਇਮਾਨ ਵਾਲੇ ਵਿਰੋਧੀ ਵੀ ਹੋ ਗਏ । ਪਰ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਹੌਂਸਲਾ ਦਿਤਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਪ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਵੀ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਜਾਵਾਂਗਾ । ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਨੇ ਹੌਂਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ । ਬਹਿਰਹਾਲ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਡੇਢ ਹਜ਼ਾਰ ਸਹਾਬਾ ਨਾਲ ਮਦੀਨੇ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ । ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਅਬੂ ਸੁਫ਼ਯਾਨ ਆਪਣੇ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਨਕਾਂ ਨਾਲ ਮੱਕੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਪਰ ਰੱਬ ਦੀ ਕਰਨੀ ਕੁਝ ਇਉਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤਾਂ ਬਦਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਣ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਪਰੰਤੂ ਕੁਰੈਸ਼ ਦਾ ਲਸ਼ਕਰ ਥੋੜੀ ਦੂਰ ਅੱਗੇ ਜਾਕੇ ਫਿਰ ਮੱਕੇ ਪਰਤ ਗਿਆ । ਇਸਲਾਮੀ ਲਸ਼ਕਰ ਨੇ ਅੱਠ ਦਿਨ ਬਦਰ ਦੇ ਰਣਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੜਾਅ ਕੀਤਾ ਪਰ ਕੁਰੈਸ਼ ਦਾ ਲਸ਼ਕਰ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਤਾਂ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਬਦਰ ਤੋਂ ਕੂਚ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਮਦੀਨੇ ਪਰਤ ਆਏ । ਇਹ ਜੰਗ 'ਬਦਰੁਲਮੌਊਦ' ਅਖਵਾਉਂਦੀ ਹੈ ।

ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ : ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ 12 ਹਿਜਰੀ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬੂਬਕਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ਤ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਯਮਾਮਾ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਏ ਸਨ । ਹਜ਼ਰਤ ਉਸਾਮਾ ਬਿਨ ਜੈਦ ਤੋਂ ਰਿਵਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਪਸ਼ੂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋਕੇ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਸਭਾ ਦੇ ਲਾਗਿਓਂ ਲੰਘੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਅਬੀ ਬਿਨ ਸਲੂਲ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ । ਇਸ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਰਿਕ, ਕੁਝ ਯਹੂਦੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬੈਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਰਵਾਹਾ ਵੀ ਸਨ । ਜੱਦ ਇਸ ਪਸ਼ੂ ਦੀ ਪੂੜ ਸਭਾ ਉੱਪਰ ਪਈ ਤਾਂ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਅਬੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਦੱਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਨੱਕ ਢੱਕੀ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲਗਾ ਕਿ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਪੂੜ ਨ ਉਡਾਓ । ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਸਲਾਮ ਆਖਣ ਦੇ ਬਾਦ ਪਸ਼ੂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰੇ । ਆਪ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਬ ਵੱਲ ਸਦਾ ਦਿਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਰਆਨ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾਇਆ । ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਅਬੀ ਬਿਨ ਸਲੂਲ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਗੱਲ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ ਇਸ ਤੋਂ ਚੰਗੀ

ਹੋਰ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ । ਸਾਡੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਆਣਕੇ ਕਸ਼ਟ ਨ ਦਿਆ ਕਰੋ ਆਪਣੇ ਟਿਕਾਣੇ 'ਤੇ ਹੀ ਵਾਪਸ ਜਾਓ ਅਤੇ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਏ ਹਨ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਹੀ ਦੱਸੋ । ਹਜ਼ਰਤ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਰਵਾਹਾ ਨੇ ਇਹ ਸੁਣਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨਹੀਂ ਹੋ, ਰਸੂਲੁਲੱਹ ! ਸਾਡੀ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਆਣਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪੜ੍ਹਕੇ ਸੁਣਾਇਆ ਕਰਨ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪਸੰਦ ਹੈ । ਇਸ 'ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਭਲਾ ਬੁਰਾ ਅਖਣ ਲੱਗੇ । ਨੇੜੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਉੱਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਪਰ ਨਬੀ ਕਰੀਮ ਸਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਉਹਨਾ ਦਾ ਜੋਸ਼ ਦਬਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਂਦੇ ਰਹੇ । ਅਖੀਰ ਉਹ ਰੁੱਕ ਗਏ । ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਅਤੇ ਆਪ ਦੇ ਸਹਾਬਾ ਮੁਸ਼ਰਿਕਾਂ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨਾਲ ਦਰਗੁਜ਼ਰ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਦੇ ਦੁੱਖ ਦੇਣ ਉੱਪਰ ਵੀ ਸਬਰ ਕਰਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ ।

ਅਖੀਰ ਰੱਬ ਨੇ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਬਦਰ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉੱਪਰ ਉਹਨਾ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰੱਬ ਨੇ ਉਸ ਲੜਾਈ ਵਿੱਚ ਕੁਰੈਸ਼ ਦੇ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਸਰਗਰਮ ਨੇਤਾ ਮਾਰ ਸੁੱਟੇ ਤਾਂ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਅਬੀ ਬਿਨ ਸਲੂਲ ਅਤੇ ਜੋ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਰਿਕ ਤੇ ਬੁੱਤ ਪਰਸਤ ਸਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਜਮਾਤ ਚੰਗੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੋ ਗਈ ਹੈ । ਉਹਨਾ ਨੇ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਤੋਂ ਇਸਲਾਮ ਉੱਪਰ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬੈਅਤ ਕਰ ਲਈ ਅਰਥਾਤ ਜੱਦ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸਫ਼ਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਖੌਫ਼ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਪਰਵਾਨ ਕਰ ਲਿਆ ।

ਉਹਦ ਦੀ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾ ਤੋਂ ਕੁਰੈਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਸਲਾਹ ਮੰਗੀ ਕਿ ਕੀ ਮਦੀਨੇ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਿਆ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ । ਮਸ਼ਵਰਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਅੱਜ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਇਕ ਗਾਂ ਦੇਖੀ ਹੈ, ਭਾਵ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦਾ ਸਿਰਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਗਾਂ ਜ਼ਿਬਾਹ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜ਼ਿਰਾਹ ਅੰਦਰ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮੋਢਾ (ਭੇਡ) ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਮੈਂ ਸਵਾਰ ਹਾਂ । ਆਪ ਸਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਗਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਬਾਹ ਹੋਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਮੇਰੇ ਸਹਾਬਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦਾ ਟੁੱਟ ਜਾਣਾ ਮੇਰੇ ਸੰਬੰਧੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵੱਲ ਸੰਕੇਤ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਸੰਭਵਤਾ ਮੈਂਨੂੰ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਮੁਹਿਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਸ਼ਟ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿਰਾਹ ਅੰਦਰ ਹੱਥ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਮੈਂ ਇਹ ਭਾਵ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਹਮਲੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਲਈ ਸਾਡਾ ਮਦੀਨੇ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਨਾ ਬਹੁਤਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂਡੇ (ਭੇਡ) ਉੱਪਰ ਸਵਾਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੁਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਲਸ਼ਕਰ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇੰਸ਼ਾਅਲੱਹ ।

ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਆਪ ਸਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਸਹਾਬਾ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਮੰਗੀ । ਕਈ ਵੱਡੇ ਸਹਾਬਾ ਨੇ ਇਹ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮਦੀਨੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਠਹਿਰ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਆਂਹਜ਼ਰਤ ਸਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਨੇ ਇਸ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਿਹਤਰ ਇਹੋ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਦੀਨੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰੀਏ । ਪਰੰਤੂ ਅਧਿਕਤਰ ਸਹਾਬਾ ਨੇ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਨੌਜੁਆਨਾ ਨੇ ਜੋ ਬਦਰ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਪਾਕੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਕੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਇਹਨਾ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੰਨ੍ਹੀ ਜਿੱਦ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਆਂਹਜ਼ਰਤ

ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਇਹਨਾ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਇਹਨਾ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਖੁੱਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਕੇ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਾਂਗੇ । ਇਸ ਦੇ ਬਾਦ ਆਪ ਘਰ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅਮਾਮਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਹੱਥਿਆਰ ਲੈਕੇ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਂਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਬਾਹਰ ਆਏ ਪਰ ਐਨ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਰਤ ਸਅਦ ਬਿਨ ਮਆਜ਼ ਰਈਸ ਕਬੀਲਾ ਓਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵੱਡੇ ਸਹਾਬਾ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ 'ਤੇ ਨੌਜੁਆਨਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਅਨੁਭਵ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਰਾਏ ਉੱਪਰ ਜ਼ਿੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ ।

ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਨੇ ਇਕ ਮੂੰਹ ਹੋਕੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹੇ, ਰਸੂਲੁਲੱਹ ਸਾਡੇ ਗੋਲੇ ਗਲਤੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪ ਦੀ ਰਾਏ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ । ਆਪ ਜਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਚਿਤ ਸਮਝਣ ਉਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ । ਆਪ ਦੇ ਫ਼ਰਮਾਇਆ ਕਿ ਰੱਬ ਦੇ ਨਬੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁਧ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੱਥਿਆਰ ਲਗਾਕੇ ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਉਤਾਰੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਰੱਬ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ । ਸੋ, ਹੁਣ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈਕੇ ਚੱਲੋ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਬਰ ਨਾਲ ਕੰਮ ਲਿਆ ਤਾਂ ਯਕੀਨ ਜਾਣੋ ਰੱਬ ਦੀ ਸਹਾਰਇਤਾ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਅਰਥਾਤ 15 ਸ਼ਵਾਲ 3 ਹਿਜਰੀ ਨੂੰ ਸਰਗੀ ਸਮੇਂ ਇਸਲਾਮੀ ਲਸ਼ਕਰ ਅੱਗੇ ਵੱਧਿਆ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ । ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਬਦੁਲੱਹ ਬਿਨ ਅਬੀ ਬਿਨ ਸਲੂਲ ਮੁਨਾਫ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਰਦਾਰ ਨੇ ਗ਼ਦਾਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਥੀਆਂ ਸਣੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੇ ਲਸ਼ਕਰ ਵਿੱਚੋਂ ਹਟਕੇ ਇਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਮਦੀਨੇ ਵੱਲ ਪਰਤ ਆਇਆ ਕਿ ਮੁਹੰਮਦ ਸਲਲਾਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲਮ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ ਅਤੇ ਨਾਤਜਰਬੇਕਾਰ ਨੌਜੁਆਨਾ ਦੇ ਆਖੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹਨਾ ਨਾਲ ਹੋਕੇ ਲੜ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ । ਹੁਣ ਮੁਸਲਮਾਨਾ ਦੀ ਤਾਕਤ ਕੇਵਲ ਸੱਤ ਸੌ ਲੋਕਾਂ ਉੱਪਰ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜੋ ਕਾਫ਼ਰਾਂ ਦੇ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਸੈਨਕਾਂ ਦੇ ਟਾਕਰੇ ਵਿੱਚ ਚੁਥਾਈ ਹਿੱਸੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘਟ ਸੀ । ਬਹਿਰਹਾਲ ਜੰਗ ਹੋਈ । ਕੁਝ ਹੋਰ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਹਨ ਇਸ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਜੋ ਇੰਸ਼ਾਅਲੱਹ ਅਗਲੇ ਖ਼ੁਤਬੇ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂਗਾ ।

ਜੁਮਏ ਦੇ ਖ਼ੁਤਬੇ ਦੇ ਅਖ਼ੀਰ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ੂਰ ਅਨਵਰ ਨੇ ਮੁਕਰੱਮ ਖ਼ਵਾਜਾ ਰਸ਼ੀਦੁੱਦੀਨ ਕਮਰ ਸਾਹਬ ਸਪੁੱਤਰ ਮੌਲਾਨਾ ਕਮਰੁੱਦੀਨ ਮਰਹੂਮ ਸਾਹਬ ਦੇ ਸਦਗੁਣਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜੋ 10 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਬਾਦ 86 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਵਫ਼ਾਤ ਪਾ ਗਏ ਹਨ । انا لله وانا اليه راجعون ।

ਹਰ ਇਕ ਸਾਹਬ ਜੋ ਇਸ ਇਲਾਹੀ ਜਲਮੇ ਲਈ ਸਫ਼ਰ ਕਰਨ, ਰੱਬ ਉਹਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਮਹਾਨ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਦੀਆਂ ਔਕੁੜਾ ਦੂਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾ 'ਤੇ ਸੌਖੇ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਦੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇ
ਸਯੱਦਨਾ ਹਜ਼ਰਤ ਮਸੀਹ ਮੋਉਦ ਅਲੈਹਿ ਸਲਾਲ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ : “ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਲਮੇ 'ਤੇ

ਜੋ ਅਨੇਕਾਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਹਰ ਇਕ ਸਾਹਬ ਜ਼ਰੂਰ ਆਵੇ ਜੋ ਮਾਰਗ ਦੇ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਦੀ ਸਮਰਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਬਿਸਤਰ ਰਜ਼ਾਈ ਆਦਿ ਨਾਲ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਅਲੱਗ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਰਸੂਲ ਸਲਲੱਹੁ ਅਲੈਹਿ ਵਸਲੱਮ ਦੇ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਰੋਕਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨ ਕਰਨ । ਰੱਬ ਨੇਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਪੁੰਨੁ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮਾਰਗ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੋਕ ਤੇ ਔਕੁੜ ਨਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਜਲਸੇ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਮਨੁੱਖੀ ਜਲਸਾ ਨ ਸਮਝੋ । ਇਹ ਉਹ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਖ਼ਾਲਸ ਤਾਈਦ (ਪੱਖਤਾ) ਸਚੱਈ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮ ਦੀਆਂ ਨੀਹਾਂ ਉੱਪਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਿਲਸਿਲੇ (ਜਮਾਤ) ਦੀ ਬੁਨਿਆਦੀ ਇੱਟ ਰੱਬ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥੀਂ ਰੱਖੀ ਹੈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਕੋਮਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਛੇਤੀ ਹੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਆਣ ਮਿਲਣਗੀਆਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਕਾਦਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਗੱਲ ਅਣਹੋਣੀ ਨਹੀਂ ।”

ਫਿਰ ਫ਼ਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ : “ਹਰ ਇਕ ਸਾਹਬ ਜੋ ਇਲਾਹੀ ਜਲਸੇ ਲਈ ਸਫ਼ਰ ਧਾਰਨ ਕਰਨ ਰੱਬ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਵੱਡਾ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾ 'ਤੇ ਰਹਿਮ ਕਰੇ ਉਹਨਾ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੂਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਉਹਨਾ 'ਤੇ ਸੌਖੇ ਕਰ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਦੇ ਦੁਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨ ਨੂੰ ਹਰ ਇਕ ਕਸ਼ਟ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਹਨਾ ਦੀਆਂ ਮੁਰਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਰਗ ਉਹਨਾ 'ਤੇ ਖੋਲ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਆਖਰਤ ਦੇ ਦਿਨ ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਉਠਾਏ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਸ ਦਾ ਫ਼ਜ਼ਲ ਤੇ ਰਹਿਮ ਹੈ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਉਹਨਾ ਦਾ ਨਿਗਰਾਨ ਹੋਵੇ । ਹੇ, ਖ਼ੁਦਾਏ ਜ਼ੁਲਮਜ਼ਦ, ਬਖ਼ਸ਼ਣਹਾਰ, ਮਿਹਰਬਾਨ ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਦੁਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕੁਬੂਲ ਕਰ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਉੱਪਰ ਰੋਸ਼ਨ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਨਾਲ ਗਲਬਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਕਿ ਹਰ ਇਕ ਤਾਕਤ ਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਤੈਨੂੰ ਹੀ ਹੈ । ਆਮੀਨ ਸੁਮੱ ਆਮੀਨ ।”

(ਮਜ਼ਮੂਆ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਤ, ਜਿਲਦ ਅਵੱਲ, ਪੰਨਾ 341,342. ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ 7 ਦਸੰਬਰ1892)

Khulasa Khutba Jumma 18.10.2019

Delivered By : Hadhrat Khalifatul Masih Vth (atba)

Summarized by : Majlis Ansarullah Bharat

Tarnslated by : Shamshad Ahmad Eden, from Punjabi Desk

From : Nazarat Nashr-o-Isha'at Qadian-143516, Distt. Gurdaspur, Punjab (INDIA)

Toll Free Shoba Noorul Islam-1800-3010-2131